

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji

7. mart - 20. mart 2025. godine

Sloboda izražavanja

N1 sprečen u izveštavanju

Konzervativni pokret “Naši” oblepio je plakate protiv N1 televizije širom Arandjelovca. Ovaj pokret i ranije je na ovaj način targetirao nezavisne medije i za to nikada do sad nisu odgovarali. Pored ovog pokreta, i lokalna vlast Arandjelovca potrudila se da se N1 ne oseća poželjnim u ovom gradu. Naime, ekipi N1 nije omogućeno prisustvo sednici lokalne Skupštine iako su poslali zahtev za akreditaciju. U obrazloženju je rečeno da će biti prisutne lokalne televizije i da nema potrebe za više ekipa, što je diskriminatoran pristup u tretiranju medija. Ekipa N1 sprečena je da izveštava i iz kampa tzv “Studenata 2.0”. Reč je o kampu u Pionirskom parku u Beogradu navodnih studenata/kinja koji se protive blokadama. Ipak, korisnici društvenih mreža su među navodnim studentima/kinjama prepoznali zaposlene u različitim državnim institucijama, kao i druga lica koja očigledno nisu studenti/kinje već simpatizari SNS-a. Među onima koji jesu studenti/kinje su prepoznati studenti/kinje pojedinih privatnih univerziteta koji uopšte nisu u blokadi. Veruje se da vlast SNS-a organizuje i plaća svoje pristalice kako bi izazvali sukobe na protestu u Beogradu zakazanom za 15. mart. Kamp je ograđen i učesnike/ce ovog skupa obezbeđuje policija koja je sprečila ekipu televizije N1 da slobodno uđe u javni park i izveštava sa terena. Svi napadi na medijske radnike/ce dešavaju se u trenutku povišenih društveno-političkih tenzija, a predstavnici vlasti samo dodatno potpiruju mržnju i netrpeljivost, te je tako ministar kulture Nikola Selaković nazvao novine Danas, televizije N1 i Novu S i portal Direktno “najvećim lažovčinama na medijskoj sceni”.

Napadi na novinarke

Novinarka portala “Storyteller” Brankica Matic napadnuta je 10. marta na skupu roditelja koji se protive obustavi nastave. Dok je pokušavala da uzme izjavu od roditelja đaka škole “Miloš Crnjanski” u Novom Sadu, grupa muškaraca ju je najpre verbalno napala, a potom joj je jedan od muškaraca izbio telefon iz ruke. Policija koja je bila prisutna nije reagovala. Novinari/ke su u izuzetno teškoj poziciji, redovna su meta kada pokušavaju da izveštavaju sa skupova onih koji podržavaju aktuelnu vlast, dok napadači prolaze nekažnjeno. Aktivisti i simpatizeri Srpske napredne stranke pretili su i novinarki iz Niša dok ih je snimala kako vozilom javno-komunalnog preduzeća odlaze na skup tzv. “Studenata 2.0” u Beogradu.

Privođenja novinara i aktivista

Opozicioni političar, a trenutno i novinar zrenjaninskog KTV-a, Nemanja Šarović, nasilno je priveden dok je intervjuisao navodne studente/kinje koji se protive blokadama a koji kampuju u parku ispred predsedništva. Iako su učesnici/ce ovog skupa (među kojima su građani/ke identifikovali: simpatizere SNS-a, zaposlene u državnoj službi, statiste sa pro-režimskih televizija, pripadnike privatnih obezbeđenja, polaznike Akademije mladih lidera SNS-a, pripadnike ultra desničarskih organizacija) u više navrata napali Šarovića, izbijali mu mikrofon iz ruke, polivali ga kafom, policija je ipak nasilno uklonila ovog novinara čije su reportaže sa terena u poslednjim mesecima dobile izuzetnu popularnost na društvenim mrežama. Nakon privođenja, Šarović je prevezen u Urgentni centar jer mu je pozlilo. Iz MUP-a su saopštili da će protiv novinara biti podnet zahtev za pokretanje prekršajnog postupka. Dan ranije, 7. marta, policija je privela člana Arhiva javnih skupova, udruženja građana koje broji učesnike/ce na protestima. Vladimir Nikolić, inače profesor Fakulteta likovnih umetnosti, priveden je dok je snimao dronom protest ispred RTS-a. Iz udruženja su na društvenim mrežama objavili da je Nikolić “u petak oko 18 sati izgubio kontrolu nad dronom tokom leta, kada je letelica naglo promenila pravac i nastavila let ka Pionirskom parku.” Kako je navedeno, nakon potrage na terenu, dron je pronađen u parku pored Doma Narodne skupštine, a tada su Nikoliću prišla lica koja su se legitimisala kao pripadnici policije i privela ga. U saopštenju se dodaje da je Nikolić posle davanja izjave o incidentu pušten na slobodu, dok je policija zadržala dron, čime je onemogućena analiza uzroka gubitka kontrole nad njim i njegove iznenadne promene pravca leta. Nikolić je više sati bio zadržan u policiji, a njegova porodica i kolege nisu znali gde se on nalazi. 9. marta, priveden je pa pušten i tviteraš Marko Marjanović zbog objava na društvenim mrežama. Marko je 5 dana pre privođenja bio pozvan i na informativni razgovor zbog objave na mreži X. Istoga dana priveden je i muškarac jer je navodno vređao SNS aktiviste dok su delili propagandni materijal. Zadržavanje od 30 dana određeno je muškarcu zbog incidenta ispred SNS štanda u Rakovici, iako je zapravo on bio napadnut od strane članova SNS-a dok se šetao sa maloletnim detetom kako se vidi i na snimku koji je dospelo u javnost. Povećan broj privođenja dešava se nekoliko dana pred najavljen veliki skup u Beogradu. Čini se da vlast počinje da preuzima sve represivnije mere u nameri da smanji dejstvo najavljenog protesta. Takođe, vlast se koristi svim mehanizmima kako bi sprečila veći dolazak građana iz čitave Srbije u Beograd. Prizivanje nasilja od strane najviših funkcionera vlasti uvertira je u potencijalne sukobe koje vlast želi da iscenira 15. marta, kako bi iskoristila navodne incidente za intervenciju policije.

Sloboda okupljanja

Privatno obezbeđenje i policija napali građane/ke

Pripadnici privatnog obezbeđenja napali su građane/ke i aktiviste/kinje koji su se okupili ispred Skupštine grada Beograda. Tom prilikom povređena je jedna žena. Nakon sukoba sa privatnim obezbeđenjem reagovala je policija koja je privela petoricu aktivista inicijative “Most ostaje”. Trojica aktivista je puštena nešto kasnije bez ikakvih optužbi, jedan je potpisao sporazum o priznanju krivičnog dela nasilničko ponašanje na javnom skupu, a za petog osumnjičenog za isto krivično delo predložen je pritvor. Privođenje aktivista još jedan je u nizu incidenta čija je svrha zastrašivanje građana/ki koji učestvuju u anti-korupcijskim protestima.

Policija sprečava poljoprivrednike da protestuju

U prethodnom periodu policija je u dve navrata sprečavala poljoprivrednike da slobodno protestuju. Najpre je 8. marta, grupa poljoprivrednika sprečena da traktorima pređe Brankov most i pridruži se studentskom protestu u centru Beograda. Policija je takođe sprečila prolaz traktorima i iz pravca Novog Beograda ka Zemunu. Poljoprivrednici u Bogatiću sukobili su se sa policijom na protestu u tom mestu koja nije dozvolila poljoprivrednicima da parkiraju svoje zastarele traktore ispred sajma poljoprivrede koji se u tom trenutku održavao.

Policija napala studente/kinje ispred RTS-a

Studenti/kinje u blokadi su 10. marta uveče stupili u 22-časovnu blokadu zgrade RTS-a. Oni su propuštali novinare/ke da izađu iz zgrade, ali ne i da ulaze. Akcija studenata nastupila je nakon višemesečnog neobjektivnog izveštavanja RTS o studentskim protestima. Toga dana oni su nazvani i “ruljom” od strane novinarke na javnom medijskom servisu. Prilikom blokade, u jednom trenutku došlo je do guranja sa pripadnicima Žandarmerije. Na jednom snimku se vidi kako muškarac sa kapom na glavi gura pripadnike policije i potom prolazi kroz kordon i nestaje, a potom policija kreće da udara studente/kinje. Prilikom napada na studente/kinje, pripadnik Žandarmerije udario je i policajca u civilu a predsednik države je odmah optužio studente za to. U danima pre velikog protesta u Beogradu dešavali su se i drugi incidenti. Nepoznati muškarac cepao je transparente učenika srednje škole u Novom Sadu. Veteran rasforimane JSO, jedinice čiji su pripadnici optuženi za ubistvo premijera Đinđića kao i za učešće u ratnim zločinima, a koji je boravio u Pionirskom parku sa “studentima koji žele da uče” udario je prolaznika koji je snimao park.

Sloboda udruživanja

Krivične prijave protiv ekoloških aktivista

Narodni poslanik Aleksandar Jovanović Ćuta objavio je da je policija uručila krivične prijave Rio Tinta šestorici aktivista pokreta “Ne damo Jadar”. Aktivista pokreta, Zlatko Kokanović, je u video objavi na društvenim mrežama naveo da se krivična prijava odnosi na to što su snimali i navodno vređali zaposlene u Rio Tintu. Reč je o novoj fazi u kojoj se, pored države, i kompanija Rio Tinto okreće vršenju direktnog pritiska na ekološke aktiviste da odustanu od svojih aktivnosti.

Predsednik targetira CRTU

Aleksandar Vučić, izneo je netačne informacije u javnost o navodnim finansijskim transakcijama CRTE preko projekta finansiranog od strane USAID-a. Naime, Vučić je manipulisao podacima koje su pripadnici Uprave kriminalističke policije prikupili na osnovu zahteva tužilaštva 25. februara prilikom upada u 5 nevladinih organizacija. On je izjavio da je CRTA dala 190.000 evra za organizaciju “Da smradovi odu”, a ovu netačnu informaciju potom su dalje širili pro-režimski mediji. Tačno je zapravo da je CRTA podržala lokalnu ekološku organizaciju iz Zrenjanina sumom novca od 180.000 dinara za ekološki projekat izveštavanja o zagađenju u gradu, a sam projekat se zove “Da smradovi odu”. Izjava predsednika države još jedna je potvrda da su dokumenti prikupljeni nakon upada policije u organizacije civilnog društva završili na adresu predsedništva i da služe za dalju kampanju targetiranja pro-demokratskih organizacija civilnog društva u Srbiji u svrhu konačnog obračuna vlasti sa organizacijama. Zbog ozbiljnog pada sloboda u zemlji, međunarodni savez organizacija CIVICUS, dodao je Srbiju na Watchlist-u zemalja u kojima je došlo do ozbiljnog urušavanja okruženja za delovanje civilnog društva.